

HOMO PATIENS W CODZIENNEJ PRACY PIEŁĘGNIARKI

Cierpienie, starość, śmierć i rola sumienia w praktyce pielęgniarstwa, red. Wiesław Szuta, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Medycznej w Sosnowcu oraz „Śląsk” Wydawnictwo Naukowe, Katowice–Sosnowiec 2012, ss. 202.

Z problem starości, kresu życia, cierpienia wcześniej czy później zetknie się każdy z nas. Problematyka ta, oprócz osobistej płaszczyzny, pojawia się również na płaszczyźnie zawodowej. Służba zdrowia ma najczęstszy kontakt z osobami w wieku podeszłym, a szczególnie zespoły hospicyjne, pielęgniarstwo bezpośrednio uczestniczą w tym, co można określić „problemem kresu ludzkiego życia”. W książce podjęto tematykę końca życia, a więc zagadnienia, którymi się zajmuje np. tanatologia. Omawiana monografia podejmuje problematykę kresu życia oraz roli sumienia w praktyce zawodowej pielęgniarstwa. Włącza się w dyskusje etyczne i bioetyczne podejmowane w obecnych czasach zwłaszcza we wspomnianym aspekcie tanatologicznym. Problematyka ta poruszona jest w trakcie licznych konferencji, sympozjów i w bogatej literaturze przedmiotu. W owo piśmiennictwo wpisuje się prezentowana książka. Ma ona charakter monografii o charakterze opisowo-badawczym. W trzech pierwszych rozdziałach ukazują treści podparte badaniami sondażowymi. Stanowią one pewną całość tematyczną, ale jednocześnie zawierają powtórzenia, szczególnie jest to widoczne w drugim i trzecim rozdziale, co stanowi mankament książki. Rozdział czwarty, to owoc podjętych analiz wokół problematyki synejdezjologicznej z uwzględnieniem etosu pielęgniarstwa. Ten rozdział jest tematycznie wyodrębniony od całości zanalizowanej problematyki kresu życia.

O ile wspomniane trzy pierwsze rozdziały wyraźnie – jako pewna całość tematyczna – są adresowane do czytelnika związanego z opieką, służbą zdrowia, to czwarty jest dobrą lekturą dla zainteresowanych nauką o sumieniu, a więc filozofów/etyków i może stanowić dopełnienie tematyki książki. Autor rozdziału dokonał rekonstrukcji synejdezjologii w ujęciu trzech uznanych współczesnych autorytetów etycznych, tj. ks. profesorów: Ślipki, Styczenia, Szostka. Uczynił to syntetycznie, wyłuskując to, co najważniejsze w ich opisach sumienia. Z treści tego rozdziału dowiadujemy się, że Tadeusz Ślipko swój opis sumienia oparł o zasadę synderazy wyprowadzonej z prawa naturalnego. Tadeusz Styczeń opis sumienia oparł na centralnym wątku swej etyki, czyli afirmacji godności osoby oraz powinności moralnej względem niej. Andrzej Szostek jako bliski współpracownik ks. Styczenia oprócz wspomnianych dwóch wątków wprowadził w opis sumienia ważne pojęcia aksjologiczne, tj. prawdę i wolność. Natomiast redaktor i współautor – Wiesław Szuta – kreśli ciekawą koncepcję opisu sumienia, zmierzającą do uzyskania jednej integralnej całości. Wobec tego jego definicja sumienia brzmi, że jest to: „[...] skomplikowany układ zjawisk psychicznych, wewnętrznych, warunkujący naszą moralność [...]” (s. 165). Autor tych słów powinien zaznaczyć imiennie, do których się odwołał autorytetów, formułując własny opis sumienia, lub przynajmniej argumentację. Czytelnik może odnieść wrażenie, iż oparcie się na trzech wymienionych koncepcjach (Ślipko, Styczeń, Szostek) nie w pełni odwzorowuje zamieszczoną przez Wiesława Szutę definicję sumienia, sprawę trzeba uzupełnić przy ewentualnych wznowieniach. Pozostaje jeszcze pytanie: Czy sumienie można tylko sprowadzić do kwestii zjawisk psychicznych? Są to rozterki towarzyszące tej lekturze. Badania son-

dażowe wyrażone wykresami uzupełnione właściwymi wnioskami i adekwatną bibliografią są dobrym elementem ułatwiającym zrozumienie głównych wątków tej pracy zbiorowej.

Szkoda, że nigdzie w książce nie zaznaczono, kim są autorzy, tylko z wprowadzenia można uzyskać informację, że redaktor jest pracownikiem naukowym Wyższej Szkoły Medycznej w Sosnowcu. W spisie treści nie umieszczono nazwisk autorów rozdziałów. Książce przydałoby się dopisać zakończenie, podsumowujące całość monografii oraz sporządzić bibliografię albo na końcu pozycji, albo po każdym z rozdziałów. Wprawdzie wykorzystana literatura jest dobrze opisana w przypisach dolnych na stronach, gdzie była wykorzystana, jednak jej zebranie i uporządkowanie jest wskazane. Jeżeli redaktor zdecydował się na streszczenie książki w języku angielskim, to wypada, aby było ono nieco dłuższe, gdyż odnosi się wrażenie, że w obecnym kształcie jest zbyt krótkie i brakuje wyszczególnionych kluczowych słów.

Konkludując można stwierdzić, że pomimo pewnych braków książka warta jest zainteresowania, ponieważ podejmowana przez autorów tematyka jest ważna teoretycznie i praktycznie. Jest dobrą lekturą na rynku wydawniczym z zakresu społeczno-syntezyjologicznego w odniesieniu do problemów dotyczących prędeży, czy później każdego z nas, a przecież i sumienie towarzyszy nam od wczesnego dzieciństwa, czyli od początku naszej świadomości.

RAFAŁ KUPCZAK
(Kraków)